

Hedvika Zaorálková**Alén Diviš**

Narozen 26.4.1900 - Blata - okres Poděbrady.

Setkala jsem se s ním r. 1919 v atelieru akad. sochaře Josefa Paši, u něhož jsem první den pracovala. Můj model byl pan Barchánek, který byl jako model, když jsem byl přijata na Umprum.

Sochař Paša psal, já tiše pracovala, když někdo zaklepal a hned prudce vešel. Byl to chlapec starý asi jaká já (19 let), s blýskavými černými očima a černou, mastnou kšticí do čela. Stiskl každému z nás ruku, dal se na procházku atelierem a bouřlivě mluvil o francouzském sochaři Bourdellovi. Byl to Jan Bauch.

Za chvíli zase někdo zaťukal a nesměle vešel chlapec zase mého věku. Dlouhé, světle kaštanové vlasy mu visely podle skrání. Tvář byla bledá a z ní se dívaly modré až vodově bledé oči. To byl Alén Diviš.

Omluvil se, jestli nevyrušuje, sochaři Pašovi říkal: "Mistře", a mluvil zpěvnou češtinou. S Janem Bauchem se pak dali do líčení příhod z vojny, kde oba u jednoho pluku sloužili. Sochař Paša debatu doprovázel opravdovým údivem a zpěvně pronášel? "I jděte - i nepovídejte".

Oba chlapci byli malíři a chystali na některou z pražských uměleckých škol. Poznala jsem je pak víc, protože se v Pašově atelieru občas zastavovali. Jan Bauch mne zavedl do Umělecko-průmyslového muzea, ukázal mi jak se půjčují knihy - monografie starých mistrů, a jak je možné učit se z reprodukcí kreslit.

Alén Diviš mě zase zavedl k akad. malíři Josefu Boháčovi, který učil malovat ve svém atelieru v Mostecké ulici na Malé Straně - a to vždy v neděli dopoledne.

Tento atelier byl až ve střeše činžáku. Stáli jsem v půlkruhu kolem modelu zády k velkému atelierovému oknu: Lucie Klímová, důstojník v uniformě, jehož jméno jsem zapoměla, pak stál Diviš, pak Manka Čermínová později TOYEN a na druhém kraji já. Důstojník a já jsme kreslili úhlem, Lucie Klímová přesně model kopírovala olejem, Diviš a Manka olejem - ale jak: pleť zelená, vlasy modré - nedovedla jsem to tenkrát pochopit. Všichni jsme mlčeli a pracovali s vášní.

Výstřel z děla z hradeb Hradu zatřásl atelierem, u sv. Mikuláše se rozzvonilo poledne a my jsme skládali.

Domů se šlo pěšky: Karlův most, nábřeží k divadlu, tam jsme se trochu rozešli, Národní třídou k Václavskému náměstí a Václavským jsem šli již s Divišem sami. U muzea jsme se rozdělili: já šla do Nuslí Folimankou, Diviš k Ludmile, Korunní do Chodské.

Na těchto cestách Diviš povídal o francouzském malířství a o bezprostředním vztahu mezi výtvarníkem a jeho objektem nebo snem.

Jednou, když se mluvilo o mé hanácké výslovnosti, rozpovídal se o sobě. Říkal, že je z Pátku u Poděbrad - byl to nějaký dvůr. Otce skoro neznal vystudoval reálku v Praze, a teď je zaměstnán na Zemském úřadě. Žije s matkou, která neví, že maluje, velice prý by se zlobila.

Když jsem byla přijata na Umělecko-průmyslovou školu, vídávala jsem ho jak přicházel od mostu z Klárova. Zemský úřad byl na jeho dolním konci. Jednou na mne u školy počkal a pozval mne, abych se šla s ním podívat, jaký získal atelier. Šla jsem s ním hned, pěšky, jak se chodívalo, k jeho bytu v Chodské ulici, zastavil se doma a pokračovali jsme v cestě do Vršovic, dlouhou a dlouhou ulicí a vystoupili v jednom domě až na půdu. Byl to deskama ohražený kus půdy. V prostřed byla malířská štafle a několik bedniček s malým stolem a na všem plno obrazů, olejů a samé hlavy. Chtěl ode mne kritiku, ale já ji nemohla říct. Věci kolem sebe jsem tak neviděla.

Měla jsem na ten den lístek na koncert filharmonie. Pozvala jsem ho, ať jde taky, na programu byli Francouzi. Hned jsme se rozpovídali o hudbě jako o nejvyšším umění, připomínali jsme si autory a jejich zázračné věty.

Docela pozdě jsem sama vyletěla, abych ještě kousek koncertu zastihla - a tak v těch školních šatech.

Ten večer také říkal, že jakmile mu to bude možné, odjede do Paříže. A já jsem si myslela, že to jeho malířské umění bude jistě dobré, když má tak plné srdce hudby a nejvyšších jejích výšek.

Pak, při jednom setkání mi řekl, že mu umřela maminka, že nechá úřadování a že odjede do Paříže. Myslím, že to bylo v roce 1923-24. Pak už jsem ho neviděla.

Vidím ho v duchu, jak bohémsky vypadá v sametovém krátkém kabátku s těmi vlasy vyčnívajícími z pod černého kloboučku s okrajem celým nahoru a se stříškou celou do špičky, které se u nás říká "zvonička".

Setkala jsem se s ním až v roce 1948 na jeho výstavě na Nár. třídě. Jeden druhého jsme skoro nepoznali. Pozval mne podívat se, kde maluje. Bylo to zase ve Vršovicích, světlice v podnájmu, ale za půl roku dostal atelier v Praze 7, Malá plynární č. 3, ve kterém pak byl devět let, do své smrti.

Do svého nového atelieru Diviš zval hosty. Jeho den byla sobota. Bydlím v Roztokách. Když jsem dlouho nešla, dostala jsem dopis: "Přijď v sobotu mezi 3 - 5 hod." nebo: "Nezapomeň, že máš přijít.", atd.

K těm sobotním návštěvníkům patřili: manželé Macháčkoví, u nichž byl hostem, když byl po porážce Němců odsunut do Ameriky, a s nimiž se vrátil do vlasti. Prof. dr. Jaromír Pečírka s chotí, básník Seifert s chotí, básník Holan s chotí, malíř Bauch, malíř Fr. Tichý, sochař Stefan, jednou jsem se u něho potkala s malířem Otou Janečkem a Prof. dr. Matějčkem. Sedělo se na otomaně - jeho lůžku s přistrcenými židličkami a stolkem, jakoby v rodinném kruhu. Povídko se do jedné či dvou hodin do rána.

Diviš maloval v noci. Později vstával, vyřizoval různé věci, šepsoval plátna, kreslil na malé papírky u psacího stolku na kterém měl vždycky kytičku od přátel. Večer odcházel, ale z jeho dopisů čtu: "Přijď po osmé, to jsem již doma". To chodil k večeři - ale pak maloval, jak říkal, do rána, do čtyř hodin.

Své obrazy nerad ukazoval. Přátelé, kteří ho přemlouvali, aby uspořádal výstavu - nepochodili. Jednou za čas pozval malíře Františka Tichého mimo den návštěv, rozložil obrazy do řady - několik alternativ jednoho námětu a muselo se říkat, který je ten pravý. Poslední slovo měl Fr. Tichý. Diviš pak s jakousi tichostí obrazy sebral a odnesl. Pak už je nikdo neviděl.

Sobotní návštěvní den u Diviše se přesunul na pátek. Přestala jsem chodit. Pak se to zase udělalo tak, že Diviš v pátek začal chodit ke mně do atelieru, který jsem získala v Praze.

Chtěla bych napsat o tom, jak jsem mu ušila kabát. Šít jsem neuměla. Diviš přišel ke mně do atelieru nespokojený, vzpomínal lidi, kteří mu ublížili, a pak se zeptal, může-li si sundat kabát. Ošival se a že je mu v něm nepříjemně. Sundal jej a mne to tak napadlo, říkám mu, že mu ušiju kabát, ve kterém nebudou žíně. Diviš se rozzářil: "Ano - ano - to bude ono, a dám ti na to viněnou záclonu". Skutečně přinesl vlněnou záclonu s hedvábnou podšívkou. Byla taková jako mívají v kostele a Diviš prý ji koupil v New Yorku na zabalení obrazů, když se vracel domů do Evropy. Vzala jsem látku, změřila mu délku zad, šířku prsou a zad a délku rukávů a šla dom do Roztok šít. Ušila jsem skutečně kabát i s tou krásnou podšívkou a Diviš v něm dennodenně chodil. Říkal, že v něm půjde i na Václavák, ale to asi neudělal. Píšu to proto, že o té věci Diviš říkal: "Taková věc udělaná s láskou, zdolává zlo, svítí dobrem, podmaní si třeba nemocné tělo, chrání je. Dobro, které je do ní dáno, dává." A rozpovídal se o indickém učení, o náboženství a o józe.

V roce 1956 přišel v jeden pátek nějak v říjnu a požádal mě, pojedu-li domů, abych mu přivezla kytku barevného listí. V neděli večer jsem se s ní vracela, ale protože vím, že bych se zdržela a Diviš by musel jít otevřít dům, nesla jsem mu ji v pondělí po desáté, kdy vím, že již chodí. Na mé zazvonění nikdo nepřišel, tak jsem kytku položila na práh u dveří. Večer tam kytka ještě ležela, ale než jsem přišla domů, čekala u dveří Marie Macháčková s lístkem, že Diviš je na Bulovce - a asi infarkt. Když jsme ho navštívily, potvrdil to lékař.

Dvě neděle a středy jsme ho navštívily - ta třetí byla tesklivá, chtěl se usmát, ale zkřivil jen ústa a řekl: "Odcházím na protější břeh".

Smluvily jsme se s Marií, že hned ráno přijdem. Přišly jsme. Uklízečka umývala v pokoji kde ležel podlahu a nechtěla nás pustit. Vstrčily jsem jen mezi dveře hlavy. Diviš seděl, uviděl nás a zamával rukou. Uklízečka nám dveře před tváří zavřela. V zápětí jde do jeho pokoje lékařka a ve chvíli vyjde. Přiskočily jsem k ní a zeptaly se, jak je Divišovi. Lékařka odpovídá: "Pan Diviš právě zemřel".